

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Konsolidace výkazu peněžních toků

© doc. Vladimír Zelenka

Konsolidace výkazu peněžních toků probíhá specificky v následujících fázích:

- 1) k datu akvizice (resp. v účetním období, v němž došlo k akvizici dceřiné jednotky),
- 2) za ty časové úseky, které následují po datu akvizice a předcházejí datum pozbytí;
- 3) k datu pozbytí (resp. v účetním období, v němž došlo k pozbytí dceřiné jednotky).

Teoreticky lze připustit dvě konsistentní koncepce sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků.

Postup konsolidace výkazu peněžních toků k datu akvizice, resp. za období, v němž došlo k akvizici (podobně i za období, v němž došlo k pozbytí), závisí na výběru správného teoretického východiska. K dispozici jsou dva přístupy, jak se vypořádat s konsolidací výkazu peněžních toků.

Přístup ryze konsolidační

Tento přístup je založen na stejné myšlence, z níž vychází konsolidace rozvahy, tj. že investor (mateřská jednotka) ve své podstatě jde o „samostatné“ nabytí jednotlivých položek aktiv a závazků dceřiné jednotky. Tato myšlenková konstrukce tedy přijímá pohled na akvizici jako na transakci, při níž nabyvatel nezískává investici v podobě akcií, ale nabývá v jediném okamžiku samostatně jednotlivé složky aktiv a přebírá jednotlivé složky závazků nabývané dceřiné jednotky. To je v souladu s konsolidací rozvahy, při níž se tzv. „řádek po řádku“ sčítají rozvahové položky mateřské jednotky (či její skupiny) a rozvahové položky nabývané dceřiné jednotky k datu akvizice. Takto pojaté řešení konsolidace peněžních toků k datu akvizice by bylo snadné. Do výkazu CF by byl zahrnován dopad nárůstu aktiv a závazků dceřiné jednotky v důsledku jejich „přikonsolidovaná“ k datu akvizice tak, jako by byla aktiva pořízena běžným způsobem (např. koupí) a závazky převzaty také běžným způsobem, tedy jinak než prostřednictvím akvizice. Nárůst konsolidovaných zásob, obchodních pohledávek a podobných aktiv, jakož i nárůst krátkodobých závazků, v důsledku přikonsolidování těchto položek aktiv a závazků dceřiné jednotky k datu akvizice by ovlivnil peněžní toky z provozní činnosti. Nárůst konsolidovaných dlouhodobých aktiv v důsledku přikonsolidování těchto aktiv dceřiné jednotky k datu akvizice by snížil čistý peněžní tok z investiční činnosti. K datu akvizice přikonsolidovaný do skupiny „převzatý“ úvěr nabývané dceřiné jednotky by ovlivnil peněžní toky z financování atd. Podobně lze uvažovat i o dalších položkách čistých aktiv nabývané dceřiné jednotky. Tento přístup je evidentně založen na zjednodušení spočívajícím

v tom, že výdaj peněz (nebo jejich ekvivalentů) za akcie/podíly dceřiné jednotky je pouhým čistým peněžním tokem za jednotlivé složky jejích aktiv a závazků, tedy rozdílem úhrnu „výdajů“ za jednotlivá aktiva dceřiné jednotky a úhrnem „příjmů“ z převzetí jejích závazků.

Po formální stránce se toto pojetí může jevit jako dokonalé, protože plně odráží postup sestavování konsolidované rozvahy v období, v němž došlo k akvizici dceřiné jednotky. Zda je tento přístup vhodný však závisí na tom, zda povede k naplnění cílů účetního výkaznictví. Je zřejmé, že konsolidovaná rozvaha, která postrádá informaci o významné investici do dceřiné jednotky, dostatečně neuspokojuje informační potřeby uživatelů. To je zásadní problém konsolidované rozvahy, která by byla v účetním období, kdy došlo k akvizici dceřiné jednotky, sestavena podle tohoto přístupu. Skutečnost je jiná, než jak ji prezentuje konsolidovaná rozvaha podle tohoto přístupu. Motivem mateřské jednotky není nákup zásob, dlouhodobých aktiv, finančních aktiv, a dokonce peněz dceřiné jednotky, a převzetí jejích závazků, nýbrž ovládnutí dceřiné jednotky jako celku nabytým důsledkem nákupu jejích akcií. Závěrem k tomuto přístupu k sestavení výkazu peněžních toků je třeba uvést, že sic formálně je v souladu s postupem konsolidace rozvahy, avšak nemůže uspokojit informační potřeby uživatelů konsolidovaných účetních závěrek. Proto tento přístup není zahrnován do účetních standardů a předpisů ani neodpovídá nejlepší účetní praxi.

Přístup omezeně konsolidační (investiční)

Jiný přístup k vykazování peněžních toků v účetním období, kdy došlo k akvizici, vychází z jiné úvahy. Podle tohoto přístupu mateřská jednotka koupí akcií dceřiné jednotky nenabývá akvizicí její samostatné položky aktiv a závazků, ale získává čistá aktiva této jednotky jako synergický celek. Koupě čistých aktiv jako celku musí být přirozeně vnímáno jako investice. Proto se výdaj za „čistá aktiva dceřiné jednotky jako celku“ ve výkazu peněžních toků vyazuje v investičních peněžních tocích, tudíž stejně, jako v případě nákupu akcií nabývané dceřiné jednotky v nekonsolidovaném výkazu peněžních toků. Toto pojetí je ve srovnání s ryze konsolidačním přístupem méně konsistentní s postupem konsolidace rozvahy, avšak poskytuje uživatelům účetní závěrky výrazně lepší informace a tím lépe naplňuje cíle účetního výkaznictví ve srovnání s konsolidačním přístupem sestavování výkazů peněžních toků. Uživatel tak nezískává informace o nákupu jednotlivých aktiv a o převzetí jednotlivých závazků za období, nýbrž dostává informaci o tom, kolik peněžních prostředků a jejich ekvivalentů bylo vynaloženo za ovládnutí dceřiné jednotky. Je zřejmé, že je tato koncepce jedinou přijatelnou pro praktické účely. To se odráží i v ustanoveních pokročilých účetních standardů. České účetní předpisy jsou pro oblast konsolidace výkazu peněžních toků naprosto nedostatečné, což potvrzuje i skutečnost, že neobsahují pravidla, z nichž by bylo zřejmé, k jaké koncepci se hlásí. Uplatněním této koncepce dochází ke zdánlivému nesouladu mezi prezentací peněžních toků k okamžiku akvizice a následně po ní. Stejně tak je tomu i u prezentace peněžních toků před okamžikem pozbytí dceřiné jednotky a peněžního toku k okamžiku pozbytí. Tento zdánlivý rozpor spočívá v tom, že nárůst jednotlivých aktiv a závazků skupiny o aktiva a závazky dceřiné jednotky k datu akvizice, resp. jejich pokles k datu pozbytí, má charakter komplexního investičního výdaje, zatímco změny stavu těchto položek od data akvizice do dalších závěrkových dat, resp. jejich změny od závěrkových dat do data pozbytí, jsou vykazovány běžným způsobem používaným při vykazování peněžních

toků v nekonsolidovaném výkazu peněžních toků (např. změna stavu provozních pohledávek v peněžních tocích z provozních činností atd.). Tento zdánlivý rozpor může poněkud zkomplikovat postup sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků,

Konsolidace výkazu peněžních toků v metodě plné konsolidace

Výkaz peněžních toků se sestavuje v duchu výše popsané investiční koncepce. Postup jeho sestavení probíhá v následujících krocích:

Sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků v období, kdy došlo k avizici dceřiné jednotky

a) vyčíslení výše peněžního odtoku za nabytí (ovládání) dceřiné jednotky k okamžiku akvizice

V nekonsolidovaném výkazu peněžních toků se platba investora penězi či peněžními ekvivalenty za nabytí ovládání dceřiné jednotky (za její akcie) zahrnuje do investičního cash flow ve výši odpovídající skutečnému výdaji peněz a ekvivalentů. Konsolidace výkazu peněžních toků probíhá podobně, avšak s nutnou modifikací. Vykazovaná částka zaplacených peněz a jejich ekvivalentů se vyčíslí jako rozdíl skutečného výdaje za ovládání (akcie) dceřiné jednotky a výše peněz a ekvivalentů, které měla dceřiná jednotka k datu akvizice. Nedávalo by totiž smysl vykazovat samostatně výdaj za akcie dceřiné jednotky, který nastoluje její ovládání, a „příjem“ jejich peněz a ekvivalentů k datu akvizice, které jsou k penězům a ekvivalentům mateřské jednotky k okamžiku akvizice přikonsolidovány. Byly-li by takový výdaj a „příjem“ prezentovány samostatně, uživatel výkazu peněžních toků by mohl nabýt dojmu, že ke stejnému okamžiku investor zaplatil za akcie dceřiné jednotky a zároveň od ní přijal peníze nebo ekvivalenty, tedy že si za peníze a ekvivalenty zaplatil peníze a ekvivalenty dceřiné jednotky, což je pochopitelně nesprávná interpretace. „Nákup“ peněz a peněžních ekvivalentů v určité měně za týž objem stejné měny nemůže být považován za nákup, natož za peněžní tok. Proto je ve výkazu peněžních toků vykazována v investičních peněžních tocích tzv. čistá platba za ovládání dceřiné jednotky, která je rozdílem mateřskou jednotkou skutečně zaplacených peněz nebo ekvivalentů a částkou peněz a ekvivalentů dceřiné jednotky k okamžiku akvizice:

$$(1) \quad \text{ČPI} = V - P_{DA}$$

Vysvětlivky: ČPI čistá platba investora za ovládání dceřiné jednotky, V výdaj peněz a peněžních ekvivalentů za akcie (podíly) dceřiné jednotky při její akvizici, P_{DA} peníze a peněžní ekvivalenty dceřiné jednotky k okamžiku akvizice.

Otázkou zůstává, zda do čisté platby za ovládání dceřiné jednotky vykazované v investičních peněžních tocích zahrnovat transakční (vedlejší) pořizovací náklady akvizice. Pokud by tomu tak bylo, bylo by to v souladu se zrušeným mezinárodním účetním standardem IAS 22 Podnikové kombinace, který vedle kupní ceny akcií dceřiné jednotky zahrnoval i transakční náklady akvizice do konsolidační procedury spojené s účetním řešením akvizice. Současný standard IFRS 3 Podnikové kombinace považuje transakční náklady akvizice za náklad běžného účetního období, tedy období, v němž došlo k akvizici. V tomto případě tak výdaj za

tyto transakční náklady akvizice nemůže být součástí čisté platby za ovládání dceřiné jednotky. Protože se tyto výdaje vykazují jako součást konsolidovaného výsledku hospodaření k datu akvizice, je vhodné považovat je za peněžní toky z provozních činností. Přestože transakční náklady akvizice souvisí s investicí do akcií dceřiné jednotky, a tak se nabízí možnost považovat za investiční peněžní toky, koncepčně správnějším řešením je uvádět je v provozních peněžních tocích, neboť tyto výdaje se primárně váží k samotnému aktu koupě ovládání dceřiné jednotky jako takovému nikoli k investici, a tedy s ní spojenými dlouhodobými očekáváními.

b) agregace peněžních toků mateřské jednotky s peněžními toky dceřiných jednotek od okamžiku akvizice do data účetní závěrky v účetním období akvizice

U tokových účetních výkazů, tedy i u výkazu peněžních toků je možné položky agregovat až od okamžiku akvizice. Ve výkazu peněžních toků se tudíž agregují řádek po řádku příjmy a výdaje mateřské jednotky a dceřiných jednotek. Tento logický princip se uplatňuje jak při použití přímé, tak i nepřímé metody sestavení a prezentace provozních peněžních toků. Proto je při použití nepřímé metody třeba vycházet z určité úrovně konsolidovaného výsledku hospodaření a korigovat ho o změny stavu příslušných rozvahových položek na konsolidované bázi. Následně dojde ke konsolidaci tím, že se z agregovaných položek peněžních toků mateřské jednotky a dceřiných jednotek vyloučí jejich vzájemné platby. Znamená to, že je vhodné postupovat tak, že se pro sestavení výkazu použijí změny stavů příslušných položek aktiv a závazků až z konsolidovaných částek.

c) použití změn stavů rozvahových položek pro sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků v období od okamžiku akvizice do závěrkového data

Při vyčíslování změn stavu položek aktiv a závazků je třeba brát zřetel na to, že se se stavy položek příslušných aktiv a závazků dceřiné jednotky k datu akvizice nakládá specifickým způsobem. To se týká jak změn stavů, které jsou explicitně vykazovány ve výkazu peněžních toků, tak také změn stavů, které při použití přímé metody sestavení výkazu slouží pro vyčíslení určitého tzv. hrubého peněžního toku, tedy nezapočteného (nekompenzovaného) příjmu nebo výdaje. Při sestavování výkazu peněžních toků by bylo nesprávné vyčíslit změnu stavu daného aktiva nebo závazku jako rozdíl jeho konsolidované částky k závěrkovému datu a jeho konsolidované částky k datu akvizice. Dále uvedený postup výpočtu změny stavu platí jak pro situaci, kdy jde o akvizici první dceřiné jednotky mateřskou jednotkou, tak pro situaci, kdy mateřská jednotka (resp. skupina) pořizuje další dceřiné jednotky. V případě, že v účetním období je nabývána první dceřiná jednotka dané mateřské jednotky, pak veškerá pravidla uvedená dále v textu platí pro změny stavů položek vypočtené jako rozdíl mezi konsolidovaným zůstatkem dané položky k datu účetní závěrky a zůstatkem této položky v individuální nekonsolidované rozvaze mateřské jednotky k počátku téhož období, pokud je nabývána jakákoli další dceřiná jednotka, pak pravidla platí pro změny stavů položek vypočtené jako rozdíl mezi konsolidovaným zůstatkem dané položky k závěrkovému datu a stavem téže konsolidované položky skupiny k datu akvizice. Je třeba uvědomit si, že změny stavů konsolidovaných položek aktiv a závazků obsahují i částky týchž položek čistých aktiv nabyté dceřiné jednotky, které jsou přikonsolidovány sečtením s položkami čistých aktiv

mateřské jednotky, resp. skupiny již k datu akvizice. Platba za akcie dceřiné jednotky, tedy vezmeme-li v potaz prvotní podobu nakoupeného, tak akviziční platba za podíl na čistých aktivech dceřiné jednotky (přičemž při plné konsolidaci se „přikonsolidují“ položky čistých aktiv nabyté dceřiné jednotky v plné výši a vykází nekontrolní podíly na těchto čistých aktivech k okamžiku akvizice) je však, jak vyplývá z výše uvedeného, součástí peněžních toků z investičních činností. Proto dopad změn stavů přikonsolidovaných položek čistých aktiv dceřiné jednotky nemůže být započten do změn stavů položek čistých aktiv vykazovaných v konsolidovaných provozních peněžních tocích. Došlo by tak k duplicitnímu vykázání jednoho a téhož peněžního toku. Proto je nutné z agregovaných změn stavů příslušných položek čistých aktiv vyloučit dopad „přikonsolidování“ příslušných položek čistých aktiv dceřiné jednotky k datu akvizice. Lze to rovněž vyjádřit tak, že do konsolidované změny stavu příslušné položky aktiv nebo závazků patří změna stavu takové položky u mateřské jednotky (resp. skupiny bez nabyté dceřiné jednotky) a pouze změna stavu stejné položky nabyté dceřiné jednotky za časový úsek od data akvizice do data účetní závěrky.

Vyčíslení konsolidované změny stavu v účetním období akvizice dceřiné jednotky je ilustrováno na příkladu změny stavu provozních pohledávek:

$$(2) \quad \Delta K_{Poh} = K_{Poh_{DZ}} - K_{Poh_{DP}},$$

avšak pro potřeby vyčíslení změny stavu pohledávek pro konsolidovaný výkaz peněžních toků se z konsolidované změny stavu vyloučí částka přikonsolidovaných provozních pohledávek nabyté dceřiné jednotky k datu akvizice:

$$(3) \quad \Delta K_{CFPoh} = \Delta K_{Poh} - DP_{Poh_{DA}}$$

Vysvětlivky: ΔK_{Poh} konsolidovaná změna stavu pohledávek, $K_{Poh_{DZ}}$ konsolidovaný stav pohledávek k závěrkovému datu, $K_{Poh_{DP}}$ konsolidovaný stav pohledávek k počátku účetního období, ΔK_{CFPoh} změna stavu pohledávek pro konsolidovaný výkaz peněžních toků, $DP_{Poh_{DA}}$ stav pohledávek dceřiné jednotky k datu akvizice.

Obdobně je třeba nakládat i se změnami stavů dalších položek čistých aktiv, jako jsou zásoby, závazky apod.

Sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků v účetním období, kdy nedošlo k akvizici ani pozbytí dceřiné jednotky

Konsolidovat výkaz peněžních toků v účetních obdobích, při nichž nedochází k akvizici ani pozbytí dceřiné jednotky, je snadné. Jde v první fázi o agregaci položek příjmů a výdajů za mateřskou jednotku a její dceřiné jednotky. Při sestavování výkazu peněžních toků je třeba dbát na to, aby byly ze součtu za všechny jednotky vyloučeny vzájemné platby mezi mateřskou jednotkou a jejími dceřinými jednotkami a mezi dceřinými jednotkami navzájem. Vylučují se peněžní toky jak z provozní činnosti, tak z investiční činnosti a z financování. Zvláštní pozornost je třeba věnovat dividendě placené dceřinou jednotkou mateřské jednotce. Je-li použita přímá metoda, je třeba dohledat vzájemné platby mezi mateřskou jednotkou a jejími dceřinými jednotkami a mezi dceřinými jednotkami navzájem a následně je vyloučit z částek peněžních toků agregovaných za skupinu. Pokud je použita nepřímá metoda, zajistí se vykazování konsolidovaných čistých peněžních toků po vyloučení dopadu vzájemných

plateb mezi mateřskou jednotkou a jejími dceřinými jednotkami a mezi dceřinými jednotkami navzájem tím, že pro sestavení výkazu peněžních toků budou použity změny stavů položek aktiv a závazků z jejich konsolidovaných částek a že bude použit konsolidovaný výsledek hospodaření.

Sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků v účetním období, kdy došlo k pozbytí ovládnání dceřiné jednotky

Sestavení výkazu peněžních toků v účetním období, v němž došlo k pozbytí ovládnání dceřiné jednotky je do určité míry inverzní k postupu použitému při sestavení výkazu peněžních toků v období akvizice ovládnání dceřiné jednotky. I v případě dekonsolidace dává smysl vycházet z investiční (omezeně konsolidační) koncepce. Podobně jako v účetním období akvizice i v účetním období pozbytí ovládnání je vhodné postup sestavení výkazu peněžních toků uspořádat do tří etap: za časový úsek od počátku účetního období do data pozbytí ovládnání, k datu pozbytí ovládnání a za časový úsek od data pozbytí ovládnání do konce účetního období, v němž došlo k pozbytí ovládnání dceřiné jednotky:

a) agregace peněžních toků mateřské a peněžních toků dceřiných jednotek od počátku účetního období do okamžiku pozbytí

Postup agregace peněžních toků mateřské jednotky a jejích dceřiných jednotek je pro časový úsek od počátku účetního období do data pozbytí ovládnání dceřiné jednotky stejná jako za jakákoli období mezi datem akvizice a datem jakékoli další účetní závěrky před datem pozbytí. Vyloučení vzájemných plateb mezi mateřskou jednotkou a dceřinými jednotkami a mezi dceřinými jednotkami navzájem se provádí také stejně.

b) stanovení částky peněžního toku z pozbytí ovládnání dceřiné jednotky (okamžik pozbytí)

Mateřskou jednotkou přijatá protihodnota peněz nebo peněžních ekvivalentů za pozbytí ovládnání dceřiné jednotky (tedy přijatá platba z prodeje akcií dceřiné jednotky) se jak v nekonsolidovaném, tak v konsolidovaném výkazu peněžních toků vykazuje jako peněžní tok z investiční činnosti. Postup vyčíslení tohoto přítoku peněz je však při sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků odlišný oproti nekonsolidovanému výkazu. V nekonsolidovaném výkazu peněžních toků mateřské jednotky se v investičních peněžních tocích vykazuje skutečně přijatá platba peněz a peněžních ekvivalentů za prodané akcie dceřiné jednotky v souvislosti s pozbytím jejího ovládnání. Jinak je tomu u konsolidovaného výkazu peněžních toků. Při stanovení kladného peněžního toku z prodeje dceřiné jednotky se vychází ze skutečného příjmu za prodané akcie dceřiné jednotky, avšak tato částka se snižuje o objem peněz a peněžních ekvivalentů dceřiné jednotky, které tato jednotka měla k datu pozbytí. Je tomu tak proto, že na při pozbytí ovládnání dceřiné jednotky (při dekonsolidaci výkazu peněžních toků) není správné vykazovat přijatou platbu z prodeje ovládnání dceřiné jednotky odděleně od pozbývaných (dekonsolidovaných) položek peněz a ekvivalentů této jednotky. Ty již nadále nebudou v konsolidované rozvaze od data pozbytí vykazovány s položkami peněz a ekvivalentů mateřské jednotky. Byly-li by tyto dva pohyby peněz a ekvivalentů vykázány samostatně, uživateli by byla předkládána informace, která by mohla

vyvolat dojem, že v tomtéž okamžiku mateřská jednotka obdržela peníze nebo ekvivalenty za prodané akcie dceřiné jednotky a zároveň také zaplatila mimo skupinu penězi nebo jejich ekvivalenty. Tedy, ad absurdum, jako kdyby mateřská jednotka mimo jiné k datu pozbytí za peníze a ekvivalenty odplývající dekonsolidací ze skupiny v souvislosti s pozbytím ovládnutí dceřiné jednotky dostala zaplacen obnos peněz a peněžních ekvivalentů (jako součást tržby) od kupce akcií dceřiné jednotky. Jde o podobnou situaci, jako u platby za akvizici ovládnutí dceřiné jednotky. Vyčíslení platby z pozbytí ovládnutí dceřiné jednotky je podobné vyčíslení platby za nabyté ovládnutí dceřiné jednotky. Příjem mateřské jednotky za prodané akcie dceřiné jednotky se v souvislosti s pozbytím jejího ovládnutí vykáže pouze tzv. čistá platba z pozbytí ovládnutí dceřiné jednotky. Ta je vyčíslena jako rozdíl celkového příjmu peněz a peněžních ekvivalentů z prodeje akcií dceřiné jednotky a objemu peněz a peněžních ekvivalentů dceřiné jednotky k okamžiku pozbytí jejího ovládnutí:

$$(4) \quad \check{CPI} = P - P_{DD}$$

Vysvětlivky: ČPI čistá platba z pozbytí ovládnutí dceřiné jednotky, P příjem peněz a peněžních ekvivalentů z prodeje akcií dceřiné jednotky v souvislosti s pozbytím jejího ovládnutí, P_{DD} peníze a peněžní ekvivalenty dceřiné jednotky k okamžiku pozbytí.

c) peněžní toky skupiny od okamžiku pozbytí ovládnutí dceřiné jednotky

Peněžní toky skupiny za časový úsek od okamžiku pozbytí ovládnutí dceřiné jednotky do data účetní závěrky zahrnují ve výkazu peněžních toků obsahujícím dopady dekonsolidace pouze ty konsolidované peněžní toky, ke kterým došlo v tomto časovém úseku ve skupině. Tyto peněžní toky pochopitelně již nemohou obsahovat peněžní toky dceřiné jednotky, jejíž ovládnutí bylo pozbyto. Pokud mateřská jednotka pozbyla svou jedinou dceřinou jednotkou, pak se v tomto časovém úseku vykáží pouze peněžní toky mateřské jednotky, pokud pozbytá dceřiná jednotka nebyla jediná, skupina vykazuje své konsolidované peněžní toky.

d) použití změn stavů rozvahových položek pro sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků

Jsou-li pro sestavení výkazu peněžních toků za účetní období, v němž došlo k pozbytí ovládnutí dceřiné jednotky, nezbytné částky změn stavů konsolidovaných rozvahových položek, musí být podobně jako u akvizice ovládnutí dceřiné jednotky je nezbytné tyto částky změn stavů upravit. Tyto změny stavů konsolidovaných (resp. dekonsolidovaných) rozvahových položek zahrnují i dopad dekonsolidace (vynětí z konsolidace) příslušných položek aktiv a závazků dceřiné jednotky, jejíž ovládnutí bylo pozbyto. Peněžní příjem z prodeje akcií dceřiné jednotky (tedy i z dekonsolidace jejích čistých aktiv) je zahrnován do konsolidovaných peněžních toků z investičních činností. Z tohoto důvodu nemůže být ještě promítnut v podobě změn stavů příslušných dekonsolidovaných položek aktiv a závazků dceřiné jednotky do konsolidovaných provozních peněžních toků. Došlo by tak k duplicitě při vykazání jediného peněžního toku. Nezbyvá tudíž než z (de)konsolidovaných změn stavů příslušných položek aktiv a závazků vyloučit dopad jejich dekonsolidace k okamžiku pozbytí. Konsolidovaná změna stavu provozních pohledávek je vyčíslena snadno:

$$(5) \quad \Delta KPoh = KPoh_{DZ} - KPoh_{DP},$$

avšak pro potřeby sestavení výkazu peněžních toků v účetním období, kdy došlo k pozbytí ovládání dceřiné jednotky je nutné z konsolidované změny stavu vyloučit dopad dekonsolidace provozních pohledávek pozbývané dceřiné jednotky k okamžiku pozbytí:

$$(6) \quad \Delta K_{CFPoh} = \Delta KPoh - DPoh_{DD}$$

Vysvětlivky: $\Delta KPoh$ konsolidovaná změna stavu pohledávek, $KPoh_{DZ}$ konsolidovaný stav pohledávek k závěrkovému datu, $KPoh_{DP}$ konsolidovaný stav pohledávek k počátku účetního období, ΔK_{CFPoh} změna stavu pohledávek pro konsolidovaný výkaz peněžních toků, $DPoh_{DD}$ stav pohledávek dceřiné jednotky k datu pozbytí.

Obdobný postup při vyčíslení čisté platby z pozbytí ovládání dceřiné jednotky by byl použit i u změn stavu dalších položek, jako jsou zásoby, krátkodobé závazky apod.

Konsolidace výkazu peněžních toků v poměrné konsolidační metodě

Pravidla pro sestavení konsolidovaného výkazu peněžních toků při použití metody poměrné konsolidace jsou podobná pravidlům uplatňovaným při použití metody plné konsolidace. Nicméně, určité rozdíly mezi oběma metodami se projevují i při sestavování konsolidovaného výkazu peněžních toků:

a) agregace peněžních toků a eliminace vzájemných peněžních toků

Zásadním rozdílem mezi oběma metodami je, že položky výkazů konsolidované společně ovládané jednotky jsou k položkám investora přičítány pouze ve výši podílu investora. Platí to i pro poměrnou metodou konsolidovaný výkaz peněžních toků. K peněžním tokům investora v plné výši je třeba řádek po řádku připočíst peněžní toky společně ovládané jednotky pouze ve výši odpovídající podílu investora na této jednotce. Kvůli tomu je třeba dodržovat pravidlo, že vzájemné příjmy a výdaje mezi investorem a společně ovládanou jednotkou se mohou z úhrnné agregované částky vylučovat pouze ve výši podílu investora na společně ovládané jednotce.

b) peněžní tok za nabytí společně ovládané jednotky

S ohledem na to, že se k datu akvizice (resp. nabytí společného vlivu) přikonsolidovávají k položkám čistých aktiv investora jeho podíly na položkách čistých aktiv společné jednotky, musí se čistá platba za společnou jednotku vykazovaná v investičních peněžních tocích vyčíslit tak, že od skutečné platby za akcie společné jednotky se odčítá pouze investorův podíl na penězích a peněžních ekvivalentech této společné jednotky k datu akvizice. Vyčíslení čisté platby za akcie společné jednotky (pro poměrnou konsolidaci):

$$(7) \quad \check{CPI} = V - p \times P_{DA}$$

Vysvětlivky: $\check{CPI}$ čistá platba investora za společné ovládání společně ovládané jednotky, V výdaj peněz a peněžních ekvivalentů za akcie (podíly) společně ovládané jednotky při jejím akvizici, P_{DA} peníze a peněžní ekvivalenty společně ovládané jednotky k okamžiku akvizice, p podíl investora na společně ovládané jednotce.

c) peněžní tok z pozbytí společně ovládané jednotky

K datu pozbytí společného ovládní jednotky se dekonsolidují položky čistých aktiv společně ovládané jednotky. S pozbytím souvisí dále čistá platba z prodeje společného ovládní společně ovládané jednotky. Vykazuje se v investičních peněžních tocích a vyčíslí se jako rozdíl skutečného příjmu z prodeje akcií společně ovládané jednotky a podílu investora na částce peněz a ekvivalentů, které společně ovládaná jednotka držela k okamžiku pozbytí. Čistá platba z prodeje akcií společně ovládané jednotky v souvislosti s pozbytím společného ovládní:

$$(8) \quad \check{C}PI = P - p \times P_{DD}$$

Vysvětlivky: ČPI čistá platba investora z pozbytí společného ovládní společně ovládané jednotky, P příjem peněz a peněžních ekvivalentů z prodeje akcií společně ovládané jednotky v souvislosti s pozbytím jejího společného ovládní, P_{DD} peníze a peněžní ekvivalenty společně ovládané jednotky k okamžiku pozbytí, p podíl investora na společně ovládané jednotce.

d) použití změn stavů pro sestavení výkazu peněžních toků sestaveného poměrnou metodou konsolidace

Pakliže je pro sestavení výkazu peněžních toků při použití poměrné konsolidační metody potřeba vyčíslit změny stavu určitých položek aktiv a závazků společně ovládané jednotky, použijí se analogicky pravidla platná pro plnou metodu. Stejně jako u plné konsolidační metody se i u poměrné metody vylučuje ze změny stavu dané položky pro účely konsolidovaného výkazu peněžních toků dopad přikonsolidování (v případě akvizice) nebo dekonsolidace (v případě pozbytí) této položky společně ovládané jednotky. Rozdílem mezi oběma metodami je to, že jakákoli částka položek aktiv nebo závazků společně ovládané jednotky je promítnuta jen ve výši podílu investora. Vyčíslení konsolidované změny stavu provozních pohledávek lze vyjádřit takto:

$$(9) \quad \Delta KPoh = KPoh_{DZ} - KPoh_{DP},$$

kde KPoh_{DZ} obsahuje poměrnou metodou zahrnutý podíl na provozních pohledávkách společně ovládané jednotky ke konci účetního období, v němž bylo nabyto její společné ovládní. (Označení je stejné jako pro rovnice (2) a (5).)

I pro sestavení výkazu peněžních toků metodou poměrné konsolidace za účetní období, kdy došlo k nabytí společného ovládní, je třeba z poměrnou metodou konsolidované změny stavu vyloučit dopad přikonsolidování příslušné položky aktiva nebo závazku nabyté společně ovládané jednotky k okamžiku nabytí společného ovládní. S ohledem na to, že se při konsolidaci poměrnou metodou agregují položky čistých aktiv investora v plné výši s položkami čistých aktiv společně ovládané jednotky v poměrné výši, vylučuje se ze změny stavu příslušného aktiva nebo závazku společně ovládané jednotky oproti postupu v plné konsolidaci jen podíl investora, jelikož právě jen tento podíl byl k čistým aktivům investora přikonsolidován:

$$(10) \quad \Delta K_{CF}Poh = \Delta KPoh - p \times DPoh_{DA}.$$

Vysvětlivky: Označení pro rovnici (3) aplikovatelné pro společně ovládanou jednotku, p podíl investora na společně ovládané jednotce.

Analogicky se postupuje i při sestavování výkazu peněžních toků za účetní období, v němž došlo k pozbytí společného ovládání, a tudíž k dekonsolidaci společně ovládané jednotky. Rovněž v tomto případě je nezbytné z poměrnou metodou konsolidovaných změn stavů příslušných položek aktiv a závazků vyloučit podíl investora na částce dané položky, která je dekonsolidována. Konečná částka konsolidované změny stavu provozních pohledávek při použití metody poměrné konsolidace v období, kdy bylo pozbyto společné ovládání společně ovládané jednotky, by byla vyčíslena následovně:

$$(11) \quad \Delta K_{CFPoh} = \Delta KPoh - p \times DPoh_{DD}.$$

Vysvětlivky: Označení pro rovnici (6) aplikovatelné pro společně ovládanou jednotku, p podíl investora na společně ovládané jednotce.

Ekvivalenční metoda při sestavení výkazu peněžních toků

Aplikace ekvivalenční metody při sestavení výkazu peněžních toků je naprosto odliná od metod konsolidačních. Následuje přehled základních pravidel pro aplikaci ekvivalenční metody:

- peněžní výdaj za nákup akcií přidružené jednotky patří do peněžních toků z investiční činnosti,
- peněžní příjem za prodej akcií přidružené jednotky patří do peněžních toků z investiční činnosti,
- změna stavu majetkové účasti v důsledku změn výše čistých aktiv (vlastního kapitálu) přidružené jednotky není peněžním tokem,
- při nepřímé metodě sestavení výkazu peněžních toků je z položky Výsledek hospodaření třeba ve zvláštní položce vyloučit položku Podíl na výsledku hospodaření přidružené jednotky,
- další procedury sestavení výkazu peněžních toků jsou standardní.